

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Tatai Árendás-patak völgye

Utoljára módosítva: 2013-08-19 12:50:26

Megye: Komárom-Esztergom

Községhatár: Tata

A terület kiterjedése: 27.9904 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1999

GPS koordináták:

Felmérést végző személy(ek) neve: Musicz László, Hűvös-Récsi Annamária

E-mail címe(k): fabalis@gmail.com

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Az Árendás-patak völgye Agostyántól északra és nyugatra húzódik. Legegyszerűbben az alábbi pontokon érhető el: a falu előtt (Tata felől) balra elterülő legelőn át vezető murvás úton, amely a patak alsó folyásához (egy hídhoz) vezet. Ez a legelő is a védett terület része illetve maga a patak is. A másik megközelítési lehetőség, ha Tata felől Agostyánba beérve az első útkereszteződésnél balra fordulunk (Kossuth utca) és a patakmedret követve hagyjuk el a falu utolsó házát. Innen gyalogosan lehet megközelíteni (villanypásztorok, legelésző lovak között) az Árendás-patak felső völgyszakaszát, amely azonban katonai gyakorlóterülettel is határos, így figyelni kell az esetleges katonai korlátozásokra is.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

Az Árendás-patak völgye egy kb. 2,3 km hosszú, változó szélességű löszvölgy a Gerecse nyugati peremén, melyet jórészt katonai gyakorlóterület (löszgyepek) illetve szőlők öveznek. A terület 1999-ben történt védetté nyilvánításakor az oltalom alá helyezés indoka és célja részben a) az agostyáni falukép jellegzetes elemét nyújtó terület jellegének fenntartása, b) az Árendás-patak völgyében kialakult rét- és legelőterületek életközösségeinek védelme, c) a természeti és táji értékek fenntartása a kialakult állat- (mindenekelőtt ló-) tartás révén, illetve d) a rekreáció és bemutatás lehetőségeinek biztosítása. A kistáj növényföldrajzilag a pannóniai (Pannonicum) flóratartomány, Dunántúli-középhegység (Bakonyicum) flóravidekének, Pilis Budai-hegység (Pilisense) flórajárásához sorolható. Természetközeli élőhelyei közé sorolhatjuk a legeltetett löszgyepeket, a töviskés cserjéseket és a mocsárréteket, még ha ezek nagy része alacsony természetességű is. A féltermészetes élőhelyek között tartjuk számon az Árendás-patak völgyében húzódó, adventív fajokkal terhelt aljnövényzetű puhafás erdőt, valamint a jellegtelen üde és száraz gyepeket. A természetvédelmi terület élőhelyeinek legnagyobb része rendszeresen kaszált vagy legeltetett. Ahol nem történik ilyen jellegű beavatkozás, ott a gyepek cserjésednek, a völgyalján pedig az özönnövények borítanak kisebb-nagyobb területeket. A szárazabb években sokszor még a patakvölgy alsóbb szakaszán sem található víz a mederben, a felsőbb rész pedig jól hosszú évek óta szárazon áll.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Részben

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

Tájéképileg értékes a terület és bár néhány védett növényfaj még jelentős állományban van jelen, ezek egyre inkább a peremekre húzódnak vissza, mert a völgyalj egyre inkább adventív özönfajokkal fertőzött. Aktív élőhelykezeléssel a terület állapota jelentősen javítható.

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

20 % Erdő

50 % Gyep

8 % Cserjés

7 % Vizes terület

15 % Egyéb

Tanyák, családi gazdaságok (lófarm)

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

H5a – Lössgyepek, kötött talajú sztyeprétek OB → Jellegtelen üde gyepes OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepes P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések RB – Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők OD – Lágyszárú özönfajok állományai OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhely I1 – Nedves felszínek természetes pionír növényzete U10 – Tanyák, családi gazdaságok

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás, Legeltetés,

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Legeltetés, Kaszálás, Kotrás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Sok

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Kevés

Magas/kanadai aranyvessző: Sok

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Kevés

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

További löszgyepekkel illetve cserjésekkel

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - Gerecse Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Területtel (SCI) illetve Gerecse Különleges Madárvédelmi Területtel (SPA)

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: 1 db

Vadetető: 1 db

Szóró: 0 db

Egyéb (név és db):

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámat kell megadni)

Budai imola – *Centaurea sadleriana* Száraz, félszáraz gyepekben élő, országosan nem ritka növény, a Gerecséből is gyakorként jelzett faj. A vizsgált területen löszgyepekben él néhány százas nagyságrendű állománya. Kései pitypang – *Taraxacum serotinum* Löszgyepekhez kötődő faj, a Gerecse jó néhány pontján előfordul. A kevésbé zavart gyepekből kerültek elő egyedei, megközelítőleg 50-60 db.. Borzas len – *Linum hirsutum* A Gerecse több pontjáról, száraz gyepekből jelzett faj. Löszgyepekből kerültek elő egyedei. Az állománynagyság felmérését nehezítette a növény fenológiai állapota, valamint az, hogy legeltetés miatt szinte valamennyi egyed vissza volt rágva.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Gyurgyalag (*Merops apiaster*) 3 pár További védett fajok: Gerinctelenek: kardoslepke, fecskefarkú lepke Kétéltűek: barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*), erdei béka (*Rana dalmatina*), a hüllőfajok: zöld gyík (*Lacerta viridis*), fürge gyík (*Lacerta agilis*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*). Madárvilág: nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*), barázdabillegető (*Motacilla alba*), cigánycsuk (*Saxicola torquatus*), fekete rigó (*Turdus merula*), barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*), barátcinege (*Parus palustris*), kék cinege (*Parus caeruleus*), széncinege (*Parus major*), csuszka (*Sitta europaea*), seregély (*Sturnus vulgaris*), mezei veréb (*Passer montanus*), csicsörke (*Serinus serinus*), zöldike (*Carduelis chloris*), kenderike (*Carduelis cannabina*), citromsármány (*Emberiza citrinella*). A területen gyakorta megjelennek a Gerecsében fészkelő ragadozómadarak, így a parlagi sas (*Aquila heliaca*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), egerészölyv (*Buteo buteo*), karvaly (*Accipiter nisus*). Emlősök: közönséges vakond (*Talpa europea*), keleti sün (*Erinaceus roumanicus*), a denevérek néhány faja csupán a terület légterében, átrepülés közben látható.

5. Egyéb észrevétel

A patak medrét kísérő üdőbb élőhelyek kifejezetten leromlott állapotúak. A területen nagy számban jelenlévő özönnövények közül (*Aster lanceolatus*, *Bidens frondosa*, *Xanthium italicum*, *Solidago gigantea*, *Ambrosia artemisiifolia*, *Asclepias syriaca*, *Abutilon theophrasti*) itt, a magas aranyvessző jelenti a legnagyobb problémát, mely a nem legeltetett és nem kaszált részeken már homogén állományokat képez. Az állattartó telephely és környéke botanikai szempontból nem képvisel értéket, növényzete ruderalis jellegű. Az özönnövények térhódítása itt is megfigyelhető. A lóistállótól délre fekvő területrészek közül, az ahhoz legközelebb eső üde gypet kell kiemelni. Degradált mocsárrétként ismerhető fel, melyben túlsúlyba kerültek a generalista és gyomfajok. Regenerálódását kaszálással lehetne elősegíteni, valamint itt is fontos szempont az özönnövények terjedésének megakadályozása.